Justitieutskottets betänkande
2004/05:JuU4

Godkännande av rambeslut om angrepp mot informationssystem

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2003/04:164 Sveriges antagande av rambeslut om angrepp mot informationssystem jämte två följdmotioner.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen skall godkänna det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om angrepp mot informationssystem. Med angrepp mot informationssystem avses t.ex. spridande av datavirus. Rambeslutet innehåller bestämmelser bl.a. om vilka handlingar som skall vara straffbelagda som angrepp mot informationssystem och om att dessa skall vara belagda med effektiva, proportionella och avskräckande påföljder.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag och avslår motionerna.

I ärendet finns två reservationer (v, mp respektive m, c).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Godkännande av rambeslut om angrepp mot informationssystem

Riksdagen godkänner det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om angrepp mot informationssystem. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:164 och avslår motion 2003/04:Ju31.

Reservation 1 (v, mp)

2. Följdlagstiftning i propositioner om godkännande av rambeslut

Riksdagen avslår motion 2003/04:Ju32.

Reservation 2 (m, c)

Stockholm den 30 september 2004

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Susanne Eberstein (s), Rolf Olsson (v), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m)[1], Lennart Nilsson (s), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m)[2], Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Göran Norlander (s), Cecilia Magnusson (m)[3], Joe Frans (s) och Leif Björnlod (mp).

[1] Deltar ej under punkt 1
[2] Deltar ej under punkt 1
[3] Deltar ej under punkt 1

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 19 april 2002 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till rambeslut om angrepp mot informationssystem (EGT C 203 E, 27.8.2002, s. 109). En faktapromemoria om förslaget upprättades inom Regeringskansliet och överlämnades till riksdagen (2001/02:FPM110).

Europaparlamentet yttrade sig över förslaget den 22 oktober 2002 (A5-0328/2002, EUT C 300 E, 11.12.2003, s. 16).

Vid ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor den 27 och 28 februari 2003 träffades en politisk överenskommelse om innehållet i rambeslutet.

Vid Europeiska rådets möte den 25 och 26 mars 2004 antogs, mot bakgrund av terroristattackerna i Madrid den 11 samma månad, en deklaration om bekämpande av terrorism. I deklarationen slogs fast att ett antal rambeslut beträffande vilka det förelåg politiska överenskommelser, däribland rambeslutet om angrepp mot informationssystem, skulle antas i juni 2004. För att rådet skall kunna anta rambeslutet måste det först godtas av de nationella parlamenten i de medlemsstater där det krävs parlamentsgodkännande och sedan måste parlamentsreservationerna hävas. Antagandet kräver enhällighet.

Under förhandlingsarbetet har företrädare för Justitiedepartementet lämnat information i justitieutskottet och i EU-nämnden.

Ett remissförfarande av traditionellt slag har inte tillämpats vid beredningen av ärendet. I stället har Svea hovrätt, Justitiekanslern (JK), Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Post- och telestyrelsen, Krisberedskapsmyndigheten, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Uppsala universitet och Sveriges advokatsamfund under hand beretts tillfälle att lämna synpunkter på ett utkast till propositionen (Ju2004/4752/L5).

Enligt uppgift från Justitiedepartementet har företrädare för bl.a. Rikskriminalpolisen och Riksåklagaren också under förhandlingsarbetet informerats och fått tillfälle att lämna synpunkter (Ju2003/1606/L5).

Utkastet till rambeslut i senaste svensk version är fogat till detta betänkande som *bilaga 2*. I *bilaga 3* finns ett utkast till uttalande av kommissionen som skall tas till rådets protokoll i samband med att rambeslutet antas.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om angrepp mot informationssystem. Rambeslutet innehåller bestämmelser om vilka handlingar som skall vara straffbelagda som angrepp mot informationssystem och vilka straffrättsliga påföljder dessa brott skall kunna leda till. Bestämmelserna avser att träffa t.ex. spridande av datavirus. Dessutom finns bestämmelser om bl.a. ansvar

och påföljder för juridiska personer, domsrätt och utbyte av uppgifter. I propositionen redovisar regeringen en bedömning av de lagändringar som rambeslutet föranleder i svensk rätt. Några förslag till ändrad lagstiftning lämnas dock inte. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med sådana förslag i ett senare sammanhang.

Utskottets överväganden

Godkännande av rambeslut om angrepp mot informationssystem

Utskottets förslag i korthet
Utskottet föreslår att riksdagen godkänner utkastet till rambeslut om angrepp mot informationssystem och avstyrker ett motionsyrkande om avslag på propositionen. Vidare avstyrker utskottet ett yrkande om att propositioner om godkännande av rambeslut i allmänhet också bör innehålla förslag till svensk följdlagstiftning.

Jämför reservation 1 (v, mp) och 2 (m, c).

Rambeslutet om angrepp mot informationssystem

Rambeslutet syftar till att tillnärma medlemsstaternas straffrättsliga lagstiftning när det gäller angrepp mot informationssystem och därigenom förbättra samarbetet mellan rättsliga och andra myndigheter. Med angrepp mot informationssystem åsyftas bl.a. spridande av datavirus och s.k. tillgänglighetsattacker, i vilka t.ex. stora mängder e-post skickas i syfte att störa eller blockera driften av ett informationssystem.

Enligt rambeslutet skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att straffbelägga handlande som utgör olagligt intrång i informationssystem (artikel 2), olaglig systemstörning (artikel 3) eller olaglig datastörning (artikel 4). Även anstiftan, medhjälp och försök till dessa brott skall i princip vara straffbart (artikel 5). Vidare föreskrivs att brotten i artiklarna 2–5 skall vara belagda med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder (artikel 6). Rambeslutet innehåller också bestämmelser bl.a. om försvårande omständigheter, juridiska personers ansvar, domsrätt och utbyte av uppgifter mellan medlemsstaterna.

Rambeslutet är bindande för medlemsstaterna när det gäller de resultat som skall uppnås men överlåter åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt.

Regeringen anför i propositionen att svensk lagstiftning till övervägande del torde motsvara de åtaganden som följer av rambeslutet. När det gäller att avbryta eller allvarligt hindra ett informationssystems drift och att hindra flödet av datorbehandlingsbara uppgifter eller göra sådana uppgifter oåtkomliga torde emellertid krävas lagändringar. Några förslag till lagändringar lämnas dock inte, utan regeringen avser att återkomma till riksdagen i ett senare sammanhang.

Motionerna

I motion Ju31 (v) yrkas avslag på propositionen. Motionärerna anför bl.a. att propositioner om antagande av rambeslut dels skall innehålla förslag till svensk följdlagstiftning, dels skall föregås av ett remissförfarande av traditionellt slag. I motion Ju32 (m) begärs ett tillkännagivande om att propositioner om antagande av rambeslut bör innehålla förslag till svensk följdlagstiftning.

Följdlagstiftning i propositioner om godkännande av rambeslut

Möjligheterna att använda sig av rambeslut infördes genom Amsterdamfördraget, som trädde i kraft den 1 maj 1999. Införandet av rambeslut var ett led i strävandena att göra bl.a. det straffrättsliga samarbetet inom EU snabbare och mer effektivt. Det fanns en utbredd uppfattning bland medlemsstaterna att samarbetet på detta område inte fungerade tillräckligt bra. En orsak ansågs vara den mellanstatliga karaktären av samarbetet som bl.a. innebar att överenskommelser inom EU på det straffrättsliga området, i likhet med andra internationella överenskommelser, krävde efterföljande ratifikation av medlemsstaterna (se prop. 1997/98:58 s. 107 f.).

Formellt förändrades inte samarbetets karaktär genom möjligheterna till rambeslut. Det straffrättsliga samarbetet skulle även fortsättningsvis vara mellanstatligt. Till skillnad från tidigare folkrättsligt bindande konventioner på området blir emellertid ett rambeslut bindande för medlemsstaterna så snart det har antagits av regeringarnas företrädare i ministerrådet. Ett rambeslut kräver således ingen efterföljande ratifikation. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att beslutet genomförs i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser. Det överlåts åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för hur rambeslutet skall genomföras (a. prop. s. 118).

Enligt 10 kap. 2 § regeringsformen måste regeringen inför ett rambeslut inhämta riksdagens godkännande i de fall då beslutet förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller om beslutet i övrigt gäller ett ämne i vilket riksdagen skall besluta. Vidare skall regeringen även i annat fall inhämta riksdagens godkännande om beslutet är av större vikt. En lämplig tidpunkt för riksdagens godkännande är då förhandlingsläget inom EU-samarbetet är sådant att den aktuella överenskommelsen i princip är färdig (se bet. 2001/02:KU18 s. 28).

Det har visat sig att de tidsramar som gäller för antagandet av ett rambeslut i regel innebär att följdlagstiftning inte hinner tas fram samt att ett traditionellt remissförfarande i vissa fall inte hinner genomföras, innan regeringen för riksdagens godkännande lägger fram ett utkast till rambeslut.

Riksdagen har under senare år vid ett flertal tillfällen godkänt utkast till rambeslut utan att följdlagstiftningen samtidigt har presenterats. När detta skedde första gången under riksmötet 1999/2000 gjorde justitieutskottet ett principiellt uttalande som gick ut på att utskottet inte kunde se något avgörande skäl mot att godta ett rambeslut vid ett tillfälle och fatta beslut om

lagstiftningen vid ett senare tillfälle (bet. 1999/2000:JuU20 s. 5 f.). Att avvakta med lagstiftningen borde enligt utskottet emellertid inte ske annat än när det var påkallat av de tidsramar som gällde för EU:s antagande av rambeslutet.

Den i praxis godtagna ordningen att riksdagen kan godkänna ett rambeslut som ännu inte föreligger i slutligt skick har kommit till klart uttryck genom en ändring i 10 kap. 2 § regeringsformen, som trädde i kraft den 1 januari 2003. Inte heller i detta sammanhang uttalades något krav på att ett godkännande av ett utkast till rambeslut förutsätter att förslag på följdlagstiftning samtidigt läggs fram (bet. 2001/02:KU18 s. 26 f.). Konstitutionsutskottet aviserade att det – inom ramen för sin allmänna granskning av regeringsärendenas handläggning enligt 12 kap. 1 § regeringsformen – skulle granska regeringens hantering när det gäller inhämtande av riksdagens godkännande enligt 10 kap. 2 § regeringsformen inför regeringens deltagande i rambeslut på andra och tredje pelarens område inom EU (a. bet. s. 29). En sådan granskning genomfördes under riksmötet 2002/03. Konstitutionsutskottet uttalade då att traditionellt remissförfarande skall tillämpas vid beredningen av en proposition om godkännande av rambeslut i samma utsträckning som vid lagstiftningsärenden (bet. 2002/03:KU10 s. 64). Konstitutionsutskottet insåg att de tidsramar som gäller för antagandet av en överenskommelse i ministerrådet kan medföra svårigheter för regeringen att tillämpa ett traditionellt remissförfarande. Emellertid ville konstitutionsutskottet understryka att underhandskontakter med myndigheter kan ersätta remissbehandling av traditionellt slag endast då detta är oundgängligen påkallat av de tidsramar som gäller för EU:s antagande av en överenskommelse eller andra undantagssituationer.

I sammanhanget bör tilläggas att justitieutskottet redan före konstitutionsutskottets granskning, inom ramen för sitt uppföljningsarbete, hade gjort en motsvarande granskning på utskottets område. Granskningen omfattade alla rambeslut och beslut om tillträde till olika internationella konventioner under perioden 1995/96–2001/02. Utskottet kunde efter en jämförelse med senare lagstiftningsärenden konstatera att regeringen i propositioner om godkännande av rambeslut i allt väsentligt gjort en korrekt bedömning av lagstiftningsbehovet.

När det gäller remissförfarandet kan nämnas att i propositionen Demokrati för det nya seklet (prop. 2001/02:80 s. 114) aviserades en kartläggning av hur det svenska remissförfarandet i dag används avseende frågor med EU-anknytning. En sådan kartläggning kommer enligt uppgift från Justitiedepartementet att inledas under år 2004.

Vidare kan nämnas att konstitutionsutskottet planerar att studera tillämpningen av det svenska remissförfarandet under beslutsprocessen på EU-nivå när beslut om EG-direktiv fattas samt vid implementeringen av dessa genom svensk följdlagstiftning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tar först upp frågor som rör beredningen av propositioner om godkännande av rambeslut i allmänhet. Därefter behandlar utskottet frågan om godkännande av rambeslutet om angrepp mot informationssystem.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att riksdagen skulle få ett bättre underlag för sitt ställningstagande om ärenden om godkännande av rambeslut kunde beredas på samma sätt som andra internationella överenskommelser, dvs. med ett traditionellt utredningsförfarande och med framtagande av förslag till svensk följdlagstiftning. Det har emellertid visat sig att det sällan finns tid till ett sådant förfarande inom de tidsramar som gäller för EU:s antagande av rambeslut. Att avvakta med godkännande av rambeslutet till dess att ett tillfredsställande beredningsunderlag hämtats in såvitt avser följdlagstiftning skulle ofta innebära betydande förseningar av antagande av rambeslutet. Då antagandet kräver enhällighet skulle förseningen drabba samtliga övriga medlemsstater. Ett sådant förfarande skulle motverka syftet med institutet rambeslut, och i viss mån innebära en återgång till den ordning som gällde tidigare, före Amsterdamfördraget. En anledning till att möjligheterna till rambeslut infördes var just ett missnöje med denna ordning.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet således att en avvägning i regel måste göras mellan intresset av att anta rambeslutet inom de tidsramar som ställts upp av EU och intresset av att en proposition om godkännande av rambeslut innehåller förslag till följdlagstiftning. Utskottet anser därvid att Sverige, mot bakgrund av vad som anförts ovan, inte bör fördröja antagandet av rambeslut annat än om det finns mycket starka skäl.

Även om det inte är möjligt att ta fram förslag till följdlagstiftning är det emellertid viktigt att regeringen ser till att beredningsunderlaget i ärenden om godkännande av rambeslut med hänsyn till omständigheterna är så bra som möjligt. Det kan därvid finnas anledning att se över om beredningen av ärenden om rambeslut, inom tidsramen för EU:s antagande av rambeslut, kan förbättras, t.ex. genom ökade möjligheter och bättre rutiner för att inhämta synpunkter redan i samband med förhandlingarna om ett rambeslut. Utskottet välkomnar därför den aviserade granskningen av hur det svenska remissförfarandet i dag används avseende frågor med EU-anknytning. Även inom riksdagen pågår arbete med liknande frågor.

Utskottet övergår därefter till den nu aktuella propositionen om godkännande av rambeslut om angrepp mot informationssystem. Utskottet konstaterar att dagens samhälle, där informationsteknik genomsyrar i stort sett alla sektorer, är sårbart för olika former av angrepp som riktar sig mot informationssystem. Dessa angrepp kan bl.a. orsaka betydande kostnader och få allvarliga konsekvenser för förtroendet för ny teknik och elektroniska tjänster. Det rör sig om en brottstyp som är oberoende av nationsgränser. För att bättre kunna bekämpa denna typ av brottslighet är det därför viktigt med internationellt samarbete. Genom att på EU-nivå utforma gemensamma beskrivningar av vilka handlingar som skall utgöra straffbara angrepp mot

informationssystem och vilka påföljder dessa brott skall leda till skapas ett gemensamt rättsområde som underlättar det rättsliga och polisiära samarbetet för att förebygga och bekämpa sådan brottslighet. Dessutom anser utskottet att de förändringar av svensk lag som rambeslutet bedöms föranleda avser förfaranden som även från svensk utgångspunkt måste anses straffvärda.

Regeringen anför i propositionen (s. 29) att utvidgningen av det kriminaliserade området kräver ytterligare analys, bl.a. vad gäller utformningen av det straffbara området i förhållande till handlingar som utgör opinionsyttringar eller liknande. Att avvakta med godkännande till dess att ett tillfredsställande beredningsunderlag har hämtats in såvitt avser de lagändringar som krävs skulle innebära en betydande försening av antagandet av rambeslutet. Med tanke på den betydelse som rambeslutet kan förväntas få som verktyg mot den s.k. IT-brottsligheten och inte minst i kampen mot terrorism vore detta mycket olyckligt. Sverige bör sålunda inte fördröja antagandet av rambeslutet.

Utskottet anser att riksdagen bör godkänna det utkast till rambeslut som utarbetats inom EU. Motionerna Ju31 och Ju32 bör avslås av riksdagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Godkännande av rambeslut om angrepp mot informationssystem, punkt 1 (v, mp)

av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2003/04:Ju31 och avslår proposition 2003/04:164.

Ställningstagande

Att bekämpa brottsligheten inom informationsteknikområdet är viktigt, liksom att inse sårbarheten i våra informationssystem, och vi välkomnar en förbättrad lagstiftning på detta område.

Det är emellertid viktigt, inte minst för att värna rättssäkerheten, att en ny lagstiftning inte hastas fram. I detta ärende anser vi att regeringen har gått för snabbt fram. Trots bedömningen att lagändringar krävs med anledning av rambeslutet har regeringen valt att inte samtidigt med rambeslutet lägga fram förslag till följdlagstiftning. Sådana kommer att läggas fram i ett senare sammanhang. Vidare har regeringen vid beredningen av ärendet valt att inte tillämpa ett traditionellt remissförfarande utan i stället hört vissa myndigheter och andra under hand. Enligt vår mening är detta inte en acceptabel lagstiftningsteknik. Vi är medvetna om att de tidsramar som gäller för EU:s antagande av rambeslut försvårar ett traditionellt remissförfarande samt att följdlagstiftning läggs fram i samband med godkännande av rambeslut. För att riksdagen skall ges möjlighet att på ett tillfredsställande sätt ta ställning till konsekvenserna av rambeslutet är emellertid ett sådant förfarande nödvändigt.

Mot bakgrund av det sagda föreslår vi att propositionen avslås.

2. Följdlagstiftning i propositioner om godkännande av rambeslut, punkt 2 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om följdlagstiftning i propositioner om godkännande av rambeslut. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju32.

Ställningstagande

Vi välkomnar en likartad europeisk lagstiftning när det gäller angrepp mot informationssystem. Detta gör vi inte bara ur ett brottsbekämpande perspektiv utan även ur demokratisk synpunkt.

Regeringen har emellertid återigen valt att inte samtidigt med rambeslutet lägga fram ett förslag till den lagstiftning som krävs med anledning av beslutet. Enligt vår mening är detta inte en acceptabel lagstiftningsteknik. Det bör vara ett krav att den lagstiftning som bedöms bli aktuell presenteras i sin helhet. Annars blir det inte möjligt att göra en bedömning av rambeslutet och vilka konsekvenser det kommer att få för den svenska lagstiftningen. Enligt vår erfarenhet är det först i samband med att det handgripliga och konkreta förslaget granskas inom ramen för den parlamentariska processen som eventuella brister eller problemområden upptäcks. Därför är det mycket viktigt att riksdagen ges möjlighet att ta ställning till konsekvenserna av rambeslutet på nationell nivå samtidigt som man antar rambeslutet.

Vi är medvetna om att de tidsramar som gäller för EU:s antagande av rambeslut försvårar ett traditionellt remissförfarande samt att följdlagstiftning läggs fram i samband med godkännande av rambeslut. För att riksdagen skall ges möjlighet att ta ställning till konsekvenserna av rambeslutet på nationell nivå samtidigt som man godkänner rambeslutet är emellertid ett sådant förfarande nödvändigt.

Regeringen bör därför åläggas att i fortsättningen presentera förslag till följdlagstiftning i propositioner om godkännande av rambeslut.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2003/04:164 Sveriges antagande av rambeslut om angrepp mot informationssystem:

Riksdagen godkänner det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om angrepp mot informationssystem.

Följdmotioner

2003/04:Ju31 av Rolf Olsson m.fl. (v):

Riksdagen avslår proposition 2003/04:164, Sveriges antagande av rambeslut om angrepp mot informationssystem, i sin helhet.

2003/04:Ju32 av Beatrice Ask m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att propositioner om EU:s rambeslut inom det rättsliga området även bör innehålla förslag om svensk följdlagstiftning.

BILAGA 2

Rambeslut om angrepp mot informationssystem

RÅDETS RAMBESLUT

av den

om angrepp mot informationssystem

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 29, 30.1 a, 31.1 e och 34.2 b i detta,

med beaktande av kommissionens förslag[1],

med beaktande av Europaparlamentets yttrande[2], och

av följande skäl:

(1) Syftet med detta rambeslut är att förbättra samarbetet mellan rättsliga och andra behöriga myndigheter, inbegripet polismyndigheter och andra specialiserade brottsbekämpande organ i medlemsstaterna, genom tillnärmning av medlemsstaternas strafflagstiftning på området för angrepp mot informationssystem.

(2) Det har konstaterats att det förekommer angrepp mot informationssystem, särskilt till följd av hotet från den organiserade brottsligheten, och det finns en stigande oro för terroristattacker mot de informationssystem som ingår i medlemsstaternas vitala infrastruktur. Detta utgör ett hot mot skapandet av ett säkrare informationssamhälle och ett område med frihet, säkerhet och rättvisa och kräver därför motåtgärder på EU-nivå.

(3) Ett effektivt svar på dessa hot kräver en samlad syn på nät- och informationssäkerhet, vilket betonas i handlingsplanen *e*Europe, i kommissionens meddelande "Nät- och informationssäkerhet: förslag till en europeisk strategi" och i rådets resolution av den 6 december 2001 om en gemensam inställning och särskilda åtgärder på området för nät- och informationssäkerhet.

(4) Behovet av att ytterligare öka medvetenheten om problemen som har att göra med informationssäkerhet och ge praktisk hjälp har också betonats i Europaparlamentets resolution av den 5 september 2001.

(5) Stora klyftor och skillnader i medlemsstaternas lagstiftning på detta område kan försvåra kampen mot organiserad brottslighet och terrorism

[1] EGT C 203 E, 27.8.2002, s. 109.
[2] Yttrandet avgivet den 22 oktober 2002 (EUT C 300 E, 11.12.2003, s. 16).

och komplicera ett effektivt polisiärt och rättsligt samarbete när det gäller angrepp mot informationssystem. De moderna informationssystemens nationsöverskridande och gränslösa karaktär innebär att angrepp mot sådana system ofta är gränsöverskridande, vilket understryker det trängande behovet av ytterligare insatser för att tillnärma strafflagstiftningen på detta område.

(6) Rådets och kommissionens handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om upprättande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa[3], Europeiska rådet i Tammerfors den 15–16 oktober 1999, Europeiska rådet i Santa Maria da Feira den 19–20 juni 2000, kommissionen i "resultattavlan" och Europaparlamentet i sin resolution av den 19 maj 2000 anger eller uppmanar till lagstiftningsåtgärder mot högteknologisk brottslighet, inklusive gemensamma definitioner, kriminaliseringar och påföljder.

(7) Det arbete som utförs av internationella organisationer, särskilt Europarådets insatser för tillnärmning av strafflagstiftning och G8:s arbete för gränsöverskridande samarbete på området för högteknologisk brottslighet, måste kompletteras genom att det fastställs en gemensam strategi på detta område inom Europeiska unionen. Detta krav utvecklades ytterligare i kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén "Ett säkrare informationssamhälle – ökad säkerhet i informationsinfrastrukturen och bekämpning av datorrelaterad brottslighet".

(8) Strafflagstiftningen om angrepp mot informationssystem bör tillnärmas i syfte att få till stånd största möjliga polisiära och rättsliga samarbete när det gäller brott som hänför sig till angrepp mot informationssystem och att bidra till kampen mot organiserad brottslighet och terrorism.

(9) Alla medlemsstater har ratificerat Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. Personuppgifter som behandlas i samband med genomförandet av detta rambeslut bör skyddas i enlighet med principerna i den nämnda konventionen.

(10) Gemensamma definitioner på detta område, särskilt av informationssystem och datorbehandlingsbara uppgifter, betyder mycket för att säkra att detta rambeslut tillämpas enhetligt i medlemsstaterna.

(11) Det finns ett behov av att fastställa en gemensam inställning i fråga om brottsrekvisit, genom att gemensamt kriminalisera olagligt intrång i informationssystem, olaglig systemstörning och olaglig datastörning.

(12) För att kunna bekämpa IT-relaterad brottslighet bör varje medlemsstat säkerställa effektivt rättsligt samarbete avseende brott vilka bygger på de typer av handlande som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5.

[3] EGT C 19, 23.1.1999, s. 1.

(13) Det finns ett behov av att undvika att kriminaliseringen går för långt, särskilt i fråga om ringa fall, liksom att undvika att kriminalisera rättighetshavare och behöriga personer.

(14) Det finns ett behov av att medlemsstaterna föreskriver påföljder för angrepp mot informationssystem. Dessa påföljder skall vara effektiva, proportionella och avskräckande.

(15) Det är lämpligt att föreskriva strängare påföljder när ett angrepp mot ett informationssystem sker inom ramen för en sådan kriminell organisation som avses i gemensam åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott[4]. Det är också lämpligt att föreskriva strängare påföljder när ett sådant angrepp har orsakat allvarliga skador eller har påverkat väsentliga intressen.

(16) Åtgärder bör även förutses för samarbete mellan medlemsstaterna, i syfte att säkra effektiva insatser mot angrepp mot informationssystem. Medlemsstaterna bör därför för utbyte av uppgifter använda sig av det befintliga nät med operativa kontaktpunkter som omnämns i rådets rekommendation av den 25 juni 2001 om kontaktpunkter som upprätthåller ett öppethållande dygnet runt för bekämpning av högteknologisk brottslighet[5].

(17) Eftersom målen för detta rambeslut, nämligen att se till att angrepp mot informationssystem i medlemsstaterna blir föremål för effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder och att förbättra och uppmuntra rättsligt samarbete genom att undanröja eventuella komplikationer, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, då bestämmelserna måste vara gemensamma och förenliga med varandra, och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EG-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta rambeslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(18) I detta rambeslut respekteras de grundläggande rättigheter och iakttas de principer som erkänns genom artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen och återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, framför allt i kapitlen II och VI i denna.

[4] EGT L 351, 29.12.1998, s. 1.
[5] EGT C 187, 3.7.2001, s. 5.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

I detta rambeslut används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *informationssystem*: en apparat eller en grupp av sammankopplade apparater eller apparater som hör samman med varandra, av vilka en eller flera genom ett program utför automatisk behandling av datorbehandlingsbara uppgifter, samt datorbehandlingsbara uppgifter som lagras, behandlas, hämtas eller överförs med hjälp av dessa för att de skall kunna drivas, användas, skyddas och underhållas.

b) *datorbehandlingsbara uppgifter*: framställning av fakta, information eller begrepp i en form som lämpar sig för behandling i ett informationssystem, inklusive program som lämpar sig för att få ett informationssystem att utföra en viss uppgift.

c) *juridisk person*: enhet som har sådan status enligt tillämplig lagstiftning, med undantag av stater eller andra offentliga organ vid utövandet av de befogenheter som de har i egenskap av statsmakter samt internationella offentliga organisationer.

d) *orättmätigt*: intrång eller störning som sker utan tillstånd från ägaren eller annan rättighetshavare till systemet eller del av detta eller som inte medges i den nationella lagstiftningen.

Artikel 2

Olagligt intrång i informationssystem

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att straffbelägga uppsåtligt orättmätigt intrång i ett informationssystem som helhet eller en del av ett sådant system, åtminstone i fall som inte är ringa.

2. Varje medlemsstat får besluta att det handlande som avses i punkt 1 endast skall kriminaliseras när brottet begås genom intrång i en säkerhetsåtgärd.

Artikel 3

Olaglig systemstörning

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att det är straffbart att uppsåtligen allvarligt hindra eller avbryta driften av ett informationssystem genom att mata in, överföra, skada, radera, försämra, ändra, hindra flödet av eller göra det omöjligt att komma åt datorbehandlingsbara uppgifter, när gärningen utförs orättmätigt, åtminstone i fall som inte är ringa.

Artikel 4

Olaglig datastörning

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att det är straffbart att uppsåtligen radera, skada, försämra, ändra, hindra flödet av eller göra det omöjligt att komma åt datorbehandlingsbara uppgifter i ett informationssystem, när gärningen utförs orättmätigt, åtminstone i fall som inte är ringa.

Artikel 5

Anstiftan, medhjälp och försök

1. Varje medlemsstat skall straffbelägga anstiftan av och medhjälp till brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4.

2. Varje medlemsstat skall straffbelägga försök till de brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4.

3. Varje medlemsstat får besluta att inte tillämpa punkt 2 för de brott som avses i artikel 2.

Artikel 6

Påföljder

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att de brott som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5 är belagda med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att de brott som avses i artiklarna 3 och 4 är belagda med straffrättsliga påföljder som innebär ett maximistraff på minst ett till tre års fängelse.

Artikel 7

Försvårande omständigheter

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att det brott som avses i artikel 2.2 och de brott som avses i artiklarna 3 och 4 är belagda med straffrättsliga påföljder som innebär ett maximistraff på minst två till fem års fängelse, när de begås inom ramen för en sådan kriminell organisation som avses i gemensam åtgärd 98/733/RIF, oberoende av den påföljdsnivå som anges i den gemensamma åtgärden.

2. En medlemsstat får även vidta de åtgärder som avses i punkt 1, när brottet har orsakat allvarliga skador eller påverkat väsentliga intressen.

Artikel 8

Juridiska personers ansvar

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att juridiska personer kan ställas till ansvar för brott som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5 och som begås till deras förmån av en person som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom den juridiska personen, grundad på

a) befogenhet att företräda den juridiska personen, eller

b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller

c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

2. Utöver de fall som anges i punkt 1 skall medlemsstaterna se till att en juridisk person kan ställas till ansvar när brister i övervakning eller kontroll som skall utföras av en sådan person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till förmån för denna juridiska person begå de brott som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5.

3. En juridisk persons ansvar enligt punkterna 1 och 2 skall inte utesluta lagföring av fysiska personer som är gärningsmän vid, anstiftare av eller medhjälpare till de brott som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5.

Artikel 9

Påföljder för juridiska personer

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att en juridisk person som har fällts till ansvar i enlighet med arti-

kel 8.1 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder, som skall innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter och som får innefatta andra påföljder, som

a) fråntagande av rätt till offentliga förmåner eller stöd,

b) tillfälligt eller permanent näringsförbud,

c) rättslig övervakning, eller

d) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att en juridisk person som har fällts till ansvar i enlighet med artikel 8.2 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder eller åtgärder.

Artikel 10

Behörighet

1. Varje medlemsstat skall fastställa sin behörighet beträffande de brott som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5, när brottet har begåtts

a) helt eller delvis på dess territorium, eller

b) av en av dess medborgare, eller

c) till förmån för en juridisk person som har sitt huvudkontor på medlemsstatens territorium.

2. Varje medlemsstat skall vid fastställandet av sin behörighet enligt punkt 1 a se till att behörigheten innefattar fall där

a) brottslingen är fysiskt närvarande på medlemsstatens territorium när brottet begås, oavsett om brottet riktar sig mot ett informationssystem på denna medlemsstats territorium eller inte, eller

b) brottet riktar sig mot ett informationssystem på medlemsstatens territorium, oavsett om brottslingen är fysiskt närvarande på detta territorium när brottet begås eller inte.

3. En medlemsstat som enligt sin lagstiftning ännu inte utlämnar eller överlämnar sina egna medborgare skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet i fråga om och, när det är lämpligt, väcka åtal för de brott som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5, när de har begåtts av en av landets medborgare utanför landets territorium.

4. När ett brott faller under fler än en medlemsstats behörighet och vilken som helst av dessa stater kan lagföra brottet på grundval av samma

omständigheter, skall de berörda medlemsstaterna samarbeta för att avgöra vilken av dem som skall lagföra brottslingarna, för att, om möjligt, centralisera lagföringen till en enda medlemsstat. I detta syfte kan medlemsstaterna anlita de organ eller mekanismer som inrättats inom Europeiska unionen för att underlätta samarbetet mellan deras rättsliga myndigheter och samordningen av deras verksamhet. Följande omständigheter får beaktas i successiv ordning:

– Medlemsstaten skall vara den inom vars territorium brotten har begåtts enligt punkt 1 a och punkt 2.

– Medlemsstaten skall vara den i vilken gärningsmannen är medborgare.

– Medlemsstaten skall vara den på vars territorium gärningsmannen påträffats.

5. En medlemsstat får besluta att inte eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter tillämpa de bestämmelser om behörighet som anges i punkt 1 b och 1 c.

6. Medlemsstaterna skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen när de beslutar att tillämpa punkt 5, i förekommande fall med uppgift om i vilka särskilda fall eller under vilka särskilda omständigheter beslutet gäller.

Artikel 11

Utbyte av uppgifter

1. För utbyte av uppgifter om de brott som avses i artiklarna 2, 3, 4 och 5 skall medlemsstaterna, med iakttagande av bestämmelser om dataskydd, säkerställa att de använder det befintliga nät med operativa kontaktpunkter som kan nås dygnet runt alla dagar i veckan.

2. Varje medlemsstat skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen om sin utsedda kontaktpunkt för utbyte av uppgifter om brott som avser angrepp mot informationssystem. Generalsekretariatet skall vidarebefordra dessa uppgifter till de andra medlemsstaterna.

Artikel 12

Genomförande

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta rambeslut senast den ...*.

* Två år efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

2. Senast vid samma tidpunkt skall medlemsstaterna till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till bestämmelser genom vilka de skyldigheter som ålagts dem enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning. Senast den ...* skall rådet, på grundval av en rapport som skall utarbetas utifrån information och en skriftlig rapport från kommissionen, bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har följt bestämmelserna i detta rambeslut.

Artikel 13

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Utfärdat i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande

---

* 30 månader efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

BILAGA 3

Uttalande från kommissionen

Uttalande till rådets protokoll då rambeslutet antas.

Uttalande från kommissionen

Kommissionen beklagar att det i artikel 6.2 i rambeslutet inte föreskrivs ett minimistraff för olagligt intrång enligt artikel 2.